

Skjemainformasjon

Skjema	Søknadsskjema for museumsprogrammer 2015
Referanse	1005779
Innsendt	05.05.2015 14:07:57

Opplysninger om søker

Søker

Navn på organisasjonen	Vestfoldmuseene IKS
Institusjonens leder	Nils Anker
Postadresse	PB 1247
Postnr / Poststed	3205 SANDEFJORD
Tlf. til organisasjon	97085504
E-post til organisasjon	post@vestfoldmuseene.no
Prosjektets kontaktperson	Ane Ringheim Eriksen
Tlf. til kontaktperson	40224098
E-post til kontaktperson	ane.ringheim.eriksen@vestfoldmuseene.no
Nettside	http://www.vestfoldmuseene.no
Org. Nr	993871184

Opplysninger om prosjektet

Prosjekt

Søknaden gjelder

Samfunnsrolle

Tittel på prosjektet

Det angår også deg

Sammendrag av prosjektet

Gjennom prosjektet Det angår også deg har Vestfoldmuseene satt fokus på Holocausts nedslag i Vestfold. Vi opplever at mange unge ikke reflekterer over at Holocaust også var noe som skjedde lokalt, med lokale ofre og gjerningsmenn.

Vi ønsker nå å videreutvikle prosjektet med fokus på hvordan dehumanisering av mennesker kan skje og hvilke konsekvenser dette kan få, vi vil videreutvikle dialogbasert formidling, utvikle nettressurser og inkludere de innsatte ved Berg fengsel som en ny målgruppe

Mål med prosjektet

70 år etter Holocaust opplever vi i dag en oppblomstring av antisemittiske holdninger og en samfunnsutvikling der folkegrupper angripes, gruppe- og stereotypitenkning får grobunn, og avisenes kommentarfelt og sosiale medier fylles av fremmedfiendtlige ytringer.

Vestfoldmuseene vil med dette prosjektet være sitt samfunnsansvar bevisst og bidra til å demme opp mot en historieløshet som kan få ekstreme utslag.

Beskrivelse av prosjektets overføringsverdi

En videreutvikling av prosjektet «Det angår også deg» vil kunne komme andre museer til gode. Holocaust skjedde over hele Europa, og i mange norske byer. Perspektivene som trekkes opp og historiene som formidles går langt ut over det lokale, og vil således ha overføringsverdi til andre.

Mange norske byer hadde jødiske innbyggere, og mange steder er det lagt ned snublesteiner eller andre minnesmerker til minne om dem. Metodene vi utvikler for å formidle disse historiene i det offentlige rom, og verktøyene vi utvikler for samtale med elevene om demokrati og menneskerettigheter vil kunne brukes ved andre museer.

Prosjektbeskrivelse

DET ANGÅR OGSÅ DEG

- Demokrati og menneskerettigheter i Vestfold

Vestfoldmuseene søker med dette om midler til å videreutvikle et formidlingsprosjekt som setter fokus på Holocausts nedslag i Vestfold. Med dette får prosjektet skarpere profil, en utvidet målgruppe og styrket overføringsverdi til andre formidlingsinstitusjoner.

Vi erfarer at få tenker over at Holocaust også skjedde lokalt. At enkeltmennesker fra våre hjemsteder ble arrestert, internert, deportert og myrdet. Og at enkeltmennesker fra lokalmiljøer var medansvarlige for at disse ugjerningene ble gjennomført. Prosjektet setter lys på historiske kjensgjerninger, fokuserer på følgene av fordomsfulle tankemønstre og legger til rette for samtaler om hvordan vi som samfunn kan verne om demokratiet og grunnleggende menneskerettigheter.

BAKGRUNN FOR PROSJEKTET

Prosjektet involverer fire av Vestfoldmuseenes avdelinger; Larvik Museum, Hvalfangstmuseet, Vestfoldarkivet og Slottsfjellsmuseet.

Prosjektet startet opp høsten 2013 som følge av at en rekke skoler i Vestfold ytret ønske om historieformidling knyttet til 2. verdenskrig. Det første året ble det satset på kompetanseutvikling, både internt og i samarbeid med Jødisk Museum i Oslo, Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter (Holocaustsenteret), Ressursgruppen for Berg Interneringsleir og Snublesteingruppene i Larvik og Tønsberg.

Høsten 2014 inngikk Vestfoldmuseene et samarbeid med Vestfold Fylkeskommune. Siden tematikken er krevende og forutsetter at elevene har forkunnskaper, valgte Vestfoldmuseene å satse på den videregående skole. Prosjektet ble tilbudt denne målgruppen gjennom Den kulturelle skolesekken i Vestfold, med oppstart våren 2015. Våren 2015 har fem formidlere i tre byer vært i sving i til sammen seks uker. Rundt 1500 Vestfold-elever har deltatt. Samarbeidet med DKS har vært vellykket, med gode tilbakemeldinger og ventelister fra skolene. Prosjektet skal derfor foregå og videreutvikles i flere år fremover. DKS Vestfold betaler for skyss av elevene til formidlingsstedene og sørger for logistikk vedrørende påmelding og skyss.

FORMIDLINGEN

Det bodde omkring 50 jøder i Vestfold før 2. verdenskrig. De levde aktive liv og satte spor etter seg. Da freden kom, var kun en håndfull av dem fortsatt i live. I Vestfold lå også Berg interneringsleir, den eneste konsentrasjonsleiren i Norge som var direkte underlagt det norske Politidepartementet. Her ble jødiske menn internert fra oktober 1942 til mai 1945, utsatt for et terrorvelde som ble håndhevet av norske politimenn, tidligere frontkjempere og hirdmenn.

Formidlingen foregår i Larvik, Sandefjord, Tønsberg og ved Berg fengsel. Da det norske demokratiet ble satt til side i 1940 ble

disse stedene åsteder for overgrep både mot norske jøder og motstandere av det nazistiske regimet.

Elevene blir kjent med den historien som utspilte seg på besøksstedene og med personer som levde sine liv eller ble påført urett her. Personene trer frem som individer og historien blir gitt et ansikt. På den måten blir historien aktuell og nærværende - og angår oss mer direkte.

Uavhengig av hvilket sted elevene besøker, blir de også presentert for en felles tematikk som blant annet berører antisemittismens historie, Holocausts nedslag i Norge og okkupasjonsmaktens brudd på grunnleggende demokratiske rettigheter. Vi legger også til rette for en diskusjon om hvorvidt Holocaust kan skje igjen.

BESØKSSTEDENE

Berg fengsel

Fengselet ble opprettet som interneringsleir i 1942, og var direkte underlagt Politidepartementet. Alle fangevokterne var norske. 336 jøder ble internert her fra 26. oktober 1942, og omkring 60 menn som var gift med ikke-jødiske kvinner ble sittende frem til mai 1945. Formidleren på Berg er selv jødisk og hennes morfar, Moritz Nachtstern (en av 34 overlevende), satt på Berg frem til deportasjonen. Hans historie går som en rød tråd gjennom opplegget. Den personlige formidlingsmetodikken utprøves og gir en egen nærhet til tematikken.

Larvik

I Larvik bodde familien Sachnowitz, som var godt integrert i byens kultur- og idrettsliv. Elevene blir kjent med familien gjennom en introduksjon og en byvandring som formidler levde liv og skjebne. Det er lagt ned snublesteiner til minne om familiens ni medlemmer. Bare en av de ni overlevde og vendte hjem til Larvik. Herman Sachnowitz skrev i 1976 boka Det angår også deg om sine opplevelser i fangenskap, og prosjektets navn er lånt fra denne boka.

Tønsberg

I Tønsberg går vi opp stien til tre jødiske familier som alle drev forretningsvirksomhet: Koklin, Jaffe og Plesansky. Nesten alle familiemedlemmene ble arrestert og deportert høsten 1942, og ingen av dem vendte tilbake. Det er satt ned 16 snublesteiner til minne om de drepte.

Familien Plesansky drev konfeksjonsforretningen Tønsberg Ekviperung. Høsten 1942 ble fire av familiemedlemmene arrestert og deportert til Auschwitz. Varelageret ble kjøpt opp av en konkurrerende kjøpmann, og ble viktig for denne kjøpmannens senere sterke forretningsekspanasjon.

Sandefjord

I Sandefjord retter vi fokus mot demokratiets fall under Quisling-regjeringen og det tyske okkupasjonsstyret. Elevene blir kjent med Vestfoldinger som av ulike grunner ble arrestert og havnet i tyske konsentrasjonsleirer. I Sandefjord fortelles tre historier med utgangspunkt i enkeltmennesker som ble arrestert og deportert på grunn av etnisitet, politisk overbevisning og for å ha motsatt seg nazifisering.

VIDEREUTVIKLING AV PROSJEKTET

Fokuset fremover er å videreutvikle en tematikk og metodikk som kan komme flere besøkende og ikke minst andre museer til gode.

1. Fokus på bevisstgjørende tematikk og dialog

Hittil har vi mest formidlet de faktiske historiene omkring Holocaust. Fremover ønsker vi å legge sterkere vekt på hvordan dette kunne skje - og på de medansvarlige for at det skjedde. Dette ønsker vi å gjøre gjennom åpen dialog med elevene. Målet er å åpne opp for nye perspektiver og kritisk refleksjon.

Derfor ønsker vi å utvikle en dialogbasert formidlingsstrategi som løfter frem temaet dehumanisering av mennesker. Det å umenneskeliggjøre folkegrupper som ble ansett som ødeleggende for den ariske rase, var et ledd i den nazistiske strategien. For å få gjennomslag for den endelige løsningen på jødespørsmålet - utryddelse av 9,8 millioner jøder i Europa - måtte nazistene skape et bilde av jøder som fratok dem en menneskelig identitet. Dette gjennomsyret all nazistisk strategi.

Å fokusere på dehumanisering er viktig fordi

1. det forteller noe vesentlig om hvordan det nazistiske prosjektet var gjennomførbart.
2. det sier noe grunnleggende om de strukturer som finner sted ved alle folkemord. Et folkemord skjer ikke fra den ene dagen til den andre. Det bygger seg opp og rettferdiggjøres på forhånd. Tiden før fylles av ord og handlinger, av hatefulle tale. De fylles av stereotyper og påstander om konspirasjoner. Det ryddes en vei av demonisering før man kommer til stadiet av dehumanisering. Og veien er gjenkjennelig.

Vi vil jobbe frem en formidlingsstrategi som bidrar til at vårt publikum av skoleelever og studenter blir kjent med disse strukturene. Når man lærer seg å kjenne igjen noen mønstre, kan man bidra til å forhindre at historien gjentar seg.

I vårt prosjekt kan vi gjøre dette på flere vis:

- Vi vil finne frem til og sette historiske kilder opp mot dagsaktuelle ytringer; vise frem og diskutere ulike former for forestillinger og propaganda som har nedfelt seg gjennom tidene og som kommer frem i dag.

- Vi vil vise hvordan dehumaniseringen kom til uttrykk på Berg fengsel, gjennom forholdet mellom ansatte og innsatte.

Overgrepene som rulles opp i arkivene etter rettsoppgjøret mot fangevokterne forteller med all tydelighet om dette. De jødiske fangene ble fratatt sin menneskelige verdighet, de ble ansett som skadedyr og behandlet deretter.

- Gi motsatt fokus: Jødene som ble drept under andre verdenskrig blir ofte presentert i kraft av å være ofre, som stort

tallmateriale. 6 millioner. Dette tar på ingen måte det menneskelige fra dem, men enkeltmennesket forsvinner. Vi har valgt oss et nærsynt fokus. Vi tar utgangspunkt i vår neste; i bysbarnet, i klassekameraten, i morfar. Vi viser at de som opplevde å bli ofre for Holocaust kunne ha vært deg eller meg. Fordi de var som deg og meg. Når vi går så tett på, blir det vanskeligere å dehumanisere eller gjøre dem til et nummer i rekken.

I arbeidet med dette, ønsker vi å trekke inn eksterne faglige samarbeidspartnere, og har blant annet dialog med professor Stig Strandli Geselius ved Institutt for historie, sosiologi og innovasjon på Høgskolen i Buskerud og Vestfold. Han legger denne problematikken til grunn for kommende undervisning rettet mot studenter i sosiologi. Samarbeidet vil kunne gi oss en viktig faglig plattform, og bidra til kunnskapsdeling og formidlingsutveksling. Vi ønsker også å dra faglig nytte av Holocaustsenteret, som vi har kontakt med.

Vi mener at en videreutvikling av «Det angår også deg» i denne retningen vil kunne komme andre museer til gode. Perspektivene som trekkes opp og formidles går langt ut over det lokale, og kan således ha overføringsverdi til andre. Vi vil invitere til workshops med fokus på deling og praktisk videreutvikling, så vel som å presentere våre erfaringer gjennom artikler og på ulike konferanser.

2. Utvikling av nettressurser

Vi ønsker også å utarbeide en nettressurs der man skal kunne finne:

a) Lærerveiledning med innspill til forberedelser og oppgaver til etterarbeid

b) Ressurser for elever, studenter og andre: relevante artikler og informasjon, digitaliserte kilder og oppgaver

For å få grunnlagsmaterialet til dette, må en mengde kildemateriale undersøkes, gjennomgås og digitaliseres. Her er rettsoppgjøret mot fangevokterne på Berg sentralt. I tillegg kommer kilder knyttet til arrestasjonen og deportasjonen av jøder fra Vestfold, samt kildemateriale fra likvidasjonen av de jødiske boene. I tillegg ønsker vi å samle inn og formidle minnemateriale fra øyenvitner som kan gi oss verdifull innsikt i de jødiske familienes liv i Vestfold før krigen og arrestasjonene av dem under krigen. Deres historier må dokumenteres før det er for sent. Nettressursen vil ha nytteverdi også for andre og vil kunne kobles til andre museers løsninger.

3. Utvikling av app med geolokasjon

Vi vil også ta i bruk ny teknologi for å fortelle historien om de jødiske familiene og deres skjebner. I samarbeid med Høgskolen i Buskerud og Vestfold, er vi i gang med å se på muligheten for å utvikle en mobil applikasjon med geolokasjon. Applikasjonen kan brukes direkte i formidlingen, ved at elevene kan få opp bilder/film/tekst/kilder når de er på de aktuelle stedene, men også i forbindelse med etterarbeid.

Tre ulike høgskolemiljøer er med på utviklingen; IT-studenter lager de tekniske løsningene, studenter fra Visuell kommunikasjon utvikler design og front-end, mens studenter fra lektorprogrammet i historie skal levere innhold i form av historiske data og pedagogiske metoder. Det siste er i samarbeid med Vestfoldmuseenes faglige prosjektgruppe. Vestfoldmuseenes rolle er ellers å levere innhold; produsere tekst og digitalisere kildemateriale.

En slik app kan med fordel også utvikles av andre formidlingsinstitusjoner, og Vestfoldmuseene ønsker å bidra med å dele våre erfaringer gjennom relevante kanaler.

4. Inkludering av nye målgrupper

Ledelsen på Berg fengsel har invitert til et samarbeid om formidling for de innsatte. Tanken er at de innsatte skal bli kjent med fengselshistorien under krigen. Vi ser målgruppen som viktig i forbindelse med formidlingsprosjektets tematikk og startet med et prøveprosjekt allerede i april 2015. Dette foredraget kan også tilbys andre fengselsinstitusjoner. Erfaringene ønsker vi å dele med andre museer gjennom artikler og foredrag. Det kan også være interessant å lage en veiledning i samarbeid med fengselssektoren og andre i museumssektoren som jobber med lignende målgruppe.

Prosjektbudsjett

Prosjekt	
Startdato / Sluttdato	01.08.2015 - 31.12.2016
Søknadssum kulturrådet for hele prosjektperioden	855000
Budsjettramme for prosjektperioden	1400 000

Budsjett for første år

UTGIFTER

Hva	Beskrivelse	Sum
Personalkostnader (lønn/overhead)	Prosjektledelse, prosjektgr., styringsgr, overhead	kr 376 470,00
Varer/utstyr	Nei	kr 0,00
Tjenester kjøpt av andre	Innkjøp av IT-kompetanse	kr 29 412,00
Andre utgifter (spesifiser)	Reisevirksomhet (arkiv og møter)	kr 5 882,00
Totale utgifter		kr 411 764,00

INNEKTER

Beskrivelse	Tilskudd bekreftet	Sum
<u>Søknadssum Norsk kulturråd</u>		<u>kr 251 470,00</u>
Egenfinansiering	Ja	kr 116 176,00
Søke private stiftelser	Nei	kr 44 118,00
Totale inntekter		kr 411 764,00

Budsjett for andre år

UTGIFTER

Hva	Beskrivelse	Sum
Personalkostnader (lønn/overhead)	Prosjektledelse, prosjektgr., styringsgr, overhead	kr 903 530,00
Varer/utstyr	Nei	kr 0,00
Tjenester kjøpt av andre	Innkjøp av IT-kompetanse	kr 70 588,00
Andre utgifter (spesifiser)	Reisevirksomhet (arkiv og møter)	kr 14 118,00
Totale utgifter		kr 988 236,00

INNEKTER

Beskrivelse	Tilskudd bekreftet	Sum
<u>Søknadssum Norsk kulturråd</u>		<u>kr 603 530,00</u>
Egenfinansiering	Ja	kr 278 824,00
Søke private stiftelser	Nei	kr 105 882,00
Totale inntekter		kr 988 236,00

Framdriftsplan

Framdriftsplan for hele prosjektperioden

Startdato / Sluttdato

01.08.2015 - 31.12.2016

Fyll ut aktivitetsplan for prosjektet under

Tittel

Fra dato / Til dato

Utvikle nettressurser og lærerveiledning

01.08.2015 - 01.08.2016

Faglig arbeid med innhold til app med geolokasjon

01.08.2015 - 31.12.2016

Gjennomgå, scanne og tilgj.gjøre kildemateriale

01.08.2015 - 31.12.2016

Utvikle undervisningsopplegg om dehumanisering

01.08.2015 - 31.12.2016

Utvikle formidling til innsatte ved Berg fengsel

01.08.2015 - 31.12.2016

Andre opplysninger

Samarbeidspartnere

Samarbeidspartnere

Har du en samarbeidspartner

Samarbeidspartner 1

Navn på samarbeidende organisasjon/institusjon

Den kulturelle skolesekken i Vestfold

Er det inngått formell samarbeidsavtale

Postadresse

Vestfold fylkeskommune,
Postboks 2163

Postnr / Poststed

3103 TØNSBERG

Kontaktperson

Torill Sjømæling

Tlf. til kontaktperson

33344075

E-post til kontaktperson

torillsj@vfk.no

Rolle i prosjektet

Sørge for transport til formidlingsarenaene, og koordinere påmelding fra alle de videregående skolene i fylket.

Samarbeidspartner 2

Navn på samarbeidende organisasjon/institusjon

Høgskolen i Buskerud og Vestfold

Er det inngått formell samarbeidsavtale

Postadresse

Raveien 215

Postnr / Poststed

3184 BORRE

Kontaktperson

Lasse Sonne

Tlf. til kontaktperson

33031146

E-post til kontaktperson

lasse.sonne@hbv.no

Rolle i prosjektet

Ønsker å inngå et samarbeid med Vestfoldmuseene om utvikling av en mobil applikasjon med geolokasjon basert på historien om Vestfoldjødernes liv og skjebner (se vedlagte støttebrev)

Samarbeidspartner 3

Navn på samarbeidende organisasjon/institusjon

Jødisk museum i Oslo

Er det inngått formell samarbeidsavtale

Postadresse

Calmeyersgate 15B

Postnr / Poststed

0183 OSLO

Kontaktperson

Sidsel Levin

Tlf. til kontaktperson

40433031

E-post til kontaktperson

sidsel.levin@jodiskmuseumoslo.no

Rolle i prosjektet

Faglig samtalepartner og rådgiver.

Vedlegg

Vedlegg

- Stoettebrev_fra_Hoegskolen_i_Buskerud_og_Vestfold.pdf
- Avtale_mellom_DKS_Vestfold_og_Vestfoldmuseene.pdf